

SYNDIKALISMENS BARNDOM

Intervju med Lennart K Persson

Att känna till sin egen historia är viktigt. Hur ska man annars få perspektiv på dagens verklighet?

När det gäller syndikalismens historia i Sverige så är det få idag som vet vad som hände under början av 1900-talet då SAC bildades. Den ende som forskat kring detta är Lennart K. Persson, docent på historiska institutionen vid Göteborgs Universitet. Han publicerade 1975 sin doktorsavhandling "Syndikalismen i Sverige 1903- 1922". Federativs har gett ut den i bokform och den kostar c:a 65:-. Boken är mycket lättläst, vilket man inte kan säga om alla doktorsavhandlingar... För närvarande så håller han på med en undersökning kring ungsocialisterna i Bohuslän.

Läs gärna hans bok, och "gräv där du står".

~~~~~

~~~~~

Varför behandlar din doktorsavhandling åren 1903 till 1922?

År 1903 har jag valt då det för första gången uppträder en större artikelserie med en syndikalistisk grundton i svensk vänsterpress. Serien var författad av den österrikiske anarkosyndikalisterna Rudolf Rocker.

Från början tänkte jag skriva fram till 1917, men ju mer jag forskade desto mer naturligare blev det

att fortsätta fram till år 1922. Det året hade SAC en kongress som antog en helt ny principförklaring, en ny organisationsplan och en ny studieplan.

För mig blev 1922 ett helt naturligt slut, men det finns några som opponerat sig mot detta. Bland dem är Evert Arvidsson, en av SAC:s nestorer och historieskrivare. Han menar att man kan sätta punkt då man vill, om man ska sätta punkt innan 1952. Jag menar att det är helt fel.

Planerar du att skriva en fortsättning?

Om jag skulle skriva om avhandlingen så skulle jag

skriva om SAC fram till år 1952. Annars så planerar jag inte skriva en fortsättning, men SAC:s historia mellan 1922 och 1952 är mycket mer spännande än mellan 1910 och 1922. Men det kan hända att jag, vid ambition och ork kvar, någon gång i framtiden skriver en fortsättning. De som tidigare skrivit SAC:s historia har inte haft tillräckligt perspektiv, och det finns många intressanta saker det nästan inte skrivits något alls om.

Om vi tittar på hur framväxten av SAC ägde rum, så talas det ofta om ungsocialister. Vad var ungsocialisterna för några?

Med ungsocialisterna menas Socialistiska Ungdomsförbundet (SUF), som var det Socialdemokratiska Arbetarpartiets, SAP:s, ungdomsförbund.

SUF:s kongress 1903 resulterade i en klyvning av SUF. En minoritet separerade och bildade Socialdemokratiska Ungdomsförbundet, SDU.

Med ungsocialisterna så menas SUF, som 1908 byter namn till Sveriges Ungsocialistiska Parti, SUP. De ställde trots namnet aldrig upp i något val. 1923 så ändrades namnet igen. Nu till Sveriges Ungsocialistiska Förbund. Det sista namnet blir, år 1934, Anarkistiska Propagandaförbundet.

Vilken roll spelar ungsocialisterna när det gäller introducerandet av syndikalistiska idéer?

Ungsocialismen spelar en helt avgörande roll för syndikalismen i Sverige. De introducerar de syndikalistiska idéerna, de propagerade för dem och det är delar av den ungsocialistiska rörelsen som bildar SAC. Av alla ombud som var på SAC:s konstituerande kongress så var alla utom en enda ungsocialister.

Vad händer med ungsocialisterna efter 1903?

Religionsfrågan och antimilitarismen är de främsta frågorna som ungsocialisterna driver. Först 1903-1904 så börjar man ta upp taktikfrågan, dvs vilken strategi arbetarrörelsen ska använda sig av i kampen för ett mänskligare samhälle.

Det som gör att ungsocialisterna går mot en syndikalistisk åskådning är deras dialog med SAP, inte med LO, angående taktikfrågan. Man kan säga att ungsocialisterna 1908 omfattade en syndikalistisk kampmetod.

Vilka personer var framträdande i ungsocialisternas debatter?

Den överlägset ledande personen när det gäller den politiska debatten var Albert Jensen. Det paradoxala är att man kallat ungsocialisterna för "unghinkar" efter Hinke Bergegren. De borde istället ha kallats för "ungalbertar".

Det är Jensens idéer som leder till ungsocialisternas nya principförklaring 1908, och som i sin

förlängning ju är SAC:s. Hinke tror jag inte skrev en rad som man kan kalla för teoretiskt inlägg i den fackliga frågan.

Det som däremot är mer lustigt är att både Hinke Bergegren och Albert Jensen var emot SAC:s bildande. Hinke ville avgå som BRANDS redaktör och Albert Jensen menade att SAC kom till på felaktliga förutsättningar, och med felaktlig organisationsform. Albert Jensen är närvarande vid SAC:s konstitueran-

de kongress och säger då att han ändrat uppfattning angående SAC:s bildande. Däremot är han under hela 1910-talet ganska sval mot SAC.

Var ungsocialisterna anarkister?

Nej, det stämmer inte med min tolkning av det hela. Ungsocialisterna var ingenting fram till 1903. De var radikala socialdemokrater som utvecklades att få en principiell syndikalistisk åskådning.

SAC:s tillkomst 1910 får effekten att den ungsocialistiska rörelsen i Sverige minskar både till antal och till aktivitet. Ungsocialismen blir en ren propagandistisk rörelse.

Under 1910-talet så går ungsocialismen mot en anarkistisk åskådning. Både den kommunistiska och den individuella anarkismen diskuteras. Slutligen bildas år 1934 det Anarkistiska Propagandaförbundet.

Vilka tidningar fanns det som förde ungsocialisternas talan?

BRAND var ungsocialisternas förbundsorgan, och fram till 1907 var det en månadstidning, därefter en veckotidning. Hinke Berggren var redaktör 1905-16.

Den viktigaste ungsocialistiska tidningen åren 1906-07 var istället tidningen Nya Folkviljan, som gavs ut av Carl Schröder. Den var mycket viktig då den var veckotidning.

Även Lysekils-kuriren var ett ungsocialistiskt språkrör, men endast åren 1907-09.

Storstrejken 1909 spelade en bidragande roll till att SAC bildades. Vad var orsaken tillorstrejken och vad blev resultatet?

Inför det lockoutvarsel som fanns så kände sig LO-ledningen tvungen att ta tillorstrejken. Ungsocialisterna hade tidigare starkt kritiserat LO för att vara feget och undfallande. LO-ledningen pressades från två håll.

Resultatet av strejken blev ett stort fiasko. Lönerna sänktes och det blev inga avtal.

Storstrejken misslyckande var bara en bidragande

de orsak till bildandet av SAC. Viktigare var att de syndikalistiska idéerna debatterats flera år innanorstrejken.

De s.k. Lundakonferenserna i slutet av 1909 och början av 1910 blev av stor betydelse för SAC:s bildande. Vad hände?

Den första konferensen sammankallades av styrelsen för Skånes distrikt av Sv. Träarbetarförbundet. Meningen var att få ett vidgat fackligt samarbete i Skåne.

Utgången av konferensen blev en helt annan än vad

som var tänkt. Konferensen tillsatte en kommitté som skulle utarbeta ett organisationsförslag som grundar sig på lokala samorganisationer.

Var det en kupp?

Ja, det kan man nog säga. På konferensen deltog ovanligt många ungsocialister...

Vad hände på den andra Lundakonferensen?

Då kom det att gälla lokala samorganisationer

centraliserade i en riksorganisation, eller ingenting. Vid omröstning så vinner förslaget med lokala samorganisationer genom att ordföranden har utslagsröst.

En kommitté på 5 personer tillsätts för att utarbeta ett konkret förslag. Det är den sk Lundakommittén.

Vad gör Lundakommittén?

Den utarbetar ett förslag och trycker upp en 32-sidig broschyr i 30 000 exemplar. De skickar samtidigt ut ett cirkulär som sammankallar till en kongress 24-26 juni 1910.

Vad händer på kongressen?

Det blir då SAC:s konstituerande kongress. Den hålls i Stockholm under midsommarhelgen. Väldigt få ombud är med, men ändå så bildas SAC.

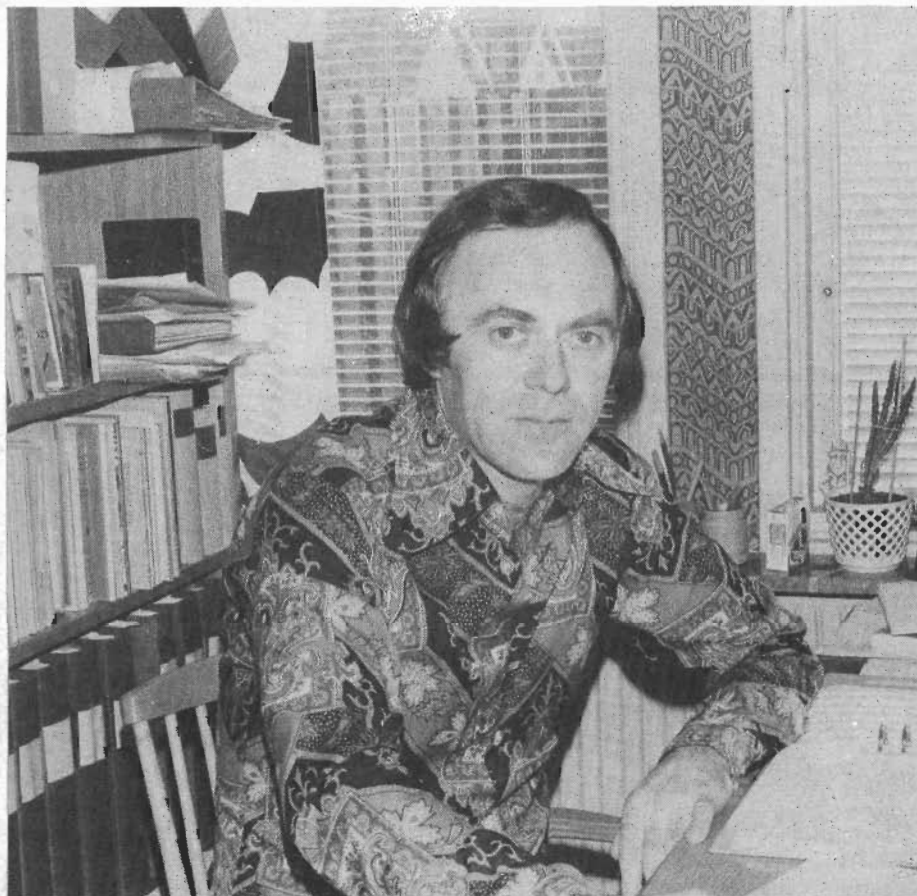
Så här i efteråt är det lätt att säga att Lundakommittén gjorde en felbedömning när de trodde på den latent radikala och revolutionära stämningen bland arbetarna.

Hur utvecklades SAC under de första åren?

Vid kongressen 1910 så hoppas man på att få 5.000 medlemmar relativt omgående. Besvikelsen efter det stora fiaskot 1909 medför att medlemstillströmningen går långsamt. Först 1915 så har SAC drygt 5000 medlemmar. Därefter så stiger medlemsantalet starkt, så att år 1920 så har SAC ca 32.000 medlemmar. Sedan så stagnerar medlemsantalet.

Hur kan man förklara medlemsstagnationen?

Det finns inga patentförklaringar, men klart är att vi kan lätt hitta del-

förklaringar.

Kommunisterna hade en utvecklad och stark facklig verksamhet. År 1921 så bildas Sveriges Kommunistiska Parti, SKP.

En oppositionsgrupp i SAC bröt sig ur 1929 och bildade Syndikalistiska Arbetarfederationen, SAF.

Den viktigaste punkten är nog att i och med att LO växte sig starkt, så blev det mycket svårare för SAC. Jag tycker att SAC gjorde ett misstag i att försöka konkurrera med LO över hela landet inom alla branscher. En koncentration på vissa branscher och vissa regioner hade säkert givit SAC en större framgång.

Inom vilka yrken och distrikt blev SAC starkt?

Det var främst stenhuggarna i Bohuslän, och rallarkåren under kriget. Sedan kom skogsarbetarna.

Hur såg man inom SAC på förhållandet mellan anarkismen och syndikalismen?

Ordet syndikalism kommer ifrån franskan och betyder fackföreningsrörelse. I franska CGT kallade man sig runt sekelskiftet för revolutionära syndikalister. SAC är som jag ser det en anarkosyndikalistisk organisation.

Debatten inom SAC angående förhållandet mellan anarkism och syndikalism börjar på allvar 1921. Det myntas begreppet "syndikalismen är sig själv nog". Med det menas att syndikalismen representerar en kamptaktik och en principiell uppsättning idéer för tolkning av samhällsförhållandena och etablerandet av ett socialistiskt samhälle. De anarkistiska idéerna skulle alltså vara behövliga.

Vad ligger bakom dessa nya åsikter inom SAC?

Utvecklingen i Ryssland gör att de olika revolutionära rörelserna som alltid har sagt att de ska störta det bestående samhället, börjar diskutera hur det ska gå till.

Så sent som 1918 så diskuterar man inom SAC om man ska ställa sig positiv eller negativ till "proletariatets diktatur".

Syndikalisterna har då 1922 övergett tanken på ett våldsamt störtande av samhället, en engångsrevolutionär akt. Man gör inte avkall på det revolutionära målet, men taktiken att nå målet blir det gradvisa övertagandet av samhället. Man måste skola arbetarna och bygga det nya samhället i det gamla. ■

johnny

BOKTIPS:

Lenart k Persson
Syndikalismen i Sverige
(Federativs Ca 65)

Karl Fernström
Ungsocialismen
(Federativs Ca 35 Kr)

Einar Håkansson
De fega förtryckta
(Federativs Ca 34 Kr)

John Andersson
Rebell i klassamhälle
(Federativs Ca 18 Kr)

